

Prædiken til Langfredag

Mark. 15, 20-39

Hvor er du, Gud? Hvor er du, når flyvemaskiner falder ned – når tusinder bliver dræbt af ebola – når millioner bliver fordrevet under borgerkrigen i Syrien og andre steder på kloden – når børn bliver mishandlet og misbrugt af dem, der skulle beskytte dem?

Ja, hvor er Gud, når den slags ting sker? Hvorfor griber han ikke ind og forhindrer det onde? Hvis det er sandt, at han er både god og almægtig, sådan som vi bekender, hvordan hænger det så sammen med den verden, vi ser omkring os?

Teologer og almindelige kristne har kæmpet med det spørgsmål siden kristendommens første dage uden at blive færdige med det. Og selv de af os, der er så heldige at gå igennem livet uden at blive ramt af store katastrofer, kan komme i situationer, hvor vi kæmper med det samme problem – når vores verden braser sammen, og vi mister en, vi elsker – og Gud bliver væk for os. Og det er jo tilsyneladende et uløseligt problem. For hvis vi holder fast ved, at Gud er god, så må han vel være for svag til at forhindre det onde i at ske. Og omvendt: hvis vi holder fast ved, at Gud er almægtig, ja, så må vi sige, at så forstår vi ham simpelthen ikke, når han tillader al den lidelse, der findes her i ver-

den.

For et par år siden så jeg op til påske en film, der netop handler om det ondes problem. Det er en filmatisering af den jødisk-amerikanske forfatter Elie Wiesels fortælling ”Fangerne fra Auschwitz”. På engelsk hedder den ”The Trial of God” – retssagen mod Gud. Det er en dybt gribende film, som blev den stærkeste langfredagsprædiken, jeg hørte og så det år, og som jeg vil dele med jer i dag.

Filmen foregår i en fangebarak i udryddelseslejren Auschwitz under 2. Verdenskrig. Fangerne er jøder, der er blevet transporteret hertil fra hele Europa.

Undervejs hører vi deres forfærdelige historier. En har set sin mor blive myrdet, og er blevet tvunget til selv at begrave hende. En anden har oplevet, hvordan nazisterne har flået hans tre børn ud af armene på ham. Da han bønfaller bortførererne om nåde, får han at vide, at ét af børnene må leve – han må frit vælge hvilket barn, det skal være. Børnene græder og rækker ud efter ham. Det er et umuligt valg. Sådan kommer flere og flere hjerteskrærende historier frem, og spørgsmålet presser sig på: Hvor er Gud henne i alt det?

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

En fange siger, at det må være Guds skyld – at det må være ham, der står bag grusomhederne. Flere nikker. Andre protesterer. Diskussionen bliver ophidset.

En af fangerne foreslår en retssag, så man kan få undersøgt sagen og få afgjort om Gud er skyldig eller ej. Alle er enige om, at det er en god ide. En af fangerne har tidligere været en berømt dommer. Han bliver valgt til at lede processen. Der udpeges to meddommere, rabbinere, som har forstand på at tolke Toraen. Og der vælges en anklager, som skal føre fangernes sag, og nogle vidner, som skal fremføre deres oplevelser.

Processen går i gang. Anklagen lyder, at Gud har brudt sin pagt med Israels folk. Han har lovet, at han vil være med dem. Hvordan kan det så gå til, at de nu er i færd med at blive udryddet i nazisternes lejre?

Bølgerne går højt. Nogle rejser sig for at forsvare Gud. De mener, at det må være folkets egen skyld – fordi de har syndet mod ham. Lidelsen er så at sige jødernes velfortjente straf fra Gud. Men, siger andre, hvad så med de retfærdige, der ikke har syndet; dem, der lider uskyldigt, børnene og de fromme?

Forsvarerne for Gud mener, at det er en slags renselse, som folket skal gennemgå. De ser lidelserne som en prøve, hvor Gud vil teste jødernes fromhed. Gud har givet dem frit valg, om de vil tjene ham eller ej.

Men modstanderne giver ikke op. Hvordan kan den far, der har mistet sine tre børn, have et frit valg? Hvordan kan man tro på en Gud, der udrydder skyldige og uskyldige i flæng? Hvis Gud er sådan – hvis han er til – er han så overhovedet værd at tro på?

Dem, der har taget Gud i forsvar, bliver mere og mere tavse. Til sidst er der ingen, der har mere at sige. Dommerne sætter sig sammen for at votere, og dommen falder. Gud kendes skyldig i anklagen for at have svigtet sin pagt med det jødiske folk. Og øjeblikket efter stormer vagterne ind og griber på må og få fat i dem, der skal henrettes, unge som gamle.

Man ser, hvordan fangerne - både dem, der har anklaget og dem, der har forsvaret Gud - bliver ført af sted, som om de var en flok kvæg. Og i den sidste scene ser man dem stå afklædte, ydmygede i gaskammeret.

Men hele vejen, selv da de står i kammeret og venter på den dødbringende gas, ser og hører man dem bede en gammeltestamentlig salme, som et rytmisk kor, mens de som ortodokse, rettroende jøder symbolsk dækker deres skaldede, skamklippede hoveder med deres højre hånd.

Alt er de berøvet. Deres ejendom, deres familier, deres værdighed – og snart også deres liv. Men selv til det sidste insisterer de på den Gud, som de har fundet skyldig. De holder fast i anrøbsen, bønnen, til den Gud, som de ikke forstår. Selv her på det alleryderste, klamrer de sig til det, der gør dem til mennesker. Troen på at ondsåben ikke skal få overtaget. At Gud er der, på trods af alt hvad de kan sige sig selv med deres fornuft.

Filmen giver ikke noget nemt eller enkelt svar på forholdet mellem Gud og det onde, og netop derfor er den så stærk. Det er en fortælling om mennesker, der insisterer på, at Gud må være der – midt i det meningsløse. Mennesker, der nægter at give op over

for det, som de ikke forstår; mennesker som bliver ved med at bede og vente.

Heller ikke her i kirken får vi nogen nemme eller færdige svar på forholdet mellem Gud og det onde. Langfredag råber Jesus selv fortvivlelsen ud fra korset: Min Gud, hvorfor har du forladt mig!

Det er det, som Grundtvig kalder korsets gåde: at Guds egen Søn, han, der om nogen havde gjort Guds vilje og givet mennesker håb og tro, han oplevede selv, hvad det vil sige at miste troen og at være forladt af Gud. Nærmere kommer vi ikke et svar på det ondes problem. Det er og bliver gådefuldt, uforståeligt for os. Ikke desto mindre så rører vi her ved selve hjertet i den kristne tro. Og så kan vi jo spørge, hvilken forskel det gør. Der er stadig liv, der går i stykker; der er stadig grave, der skal besøges, og der er stadig tårer, der skal grædes, også i vores liv.

Men alligevel er der noget, der er anderledes: troen på, at Guds Søn deler det meningsløse med os; det som vi ikke forstår. Og han bliver og venter sammen med os i mørket til påskemorgen. Amen

Kirsten Donskov Felter

*teologisk vidensmedarbejder hos Folkekirken
Udviklings- og Videnscenter.
Ulønnet hjælpepræst, Rødding-Løvel-
Pederstrup.*

Salmer:

193, 613, 192, 216